

Hørings svar fra Sanitetskvinnene om ny forskrift momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner 2025

Sanitetskvinnene er Norges største kvinneorganisasjon med 44000 medlemmer og 550 lokalforeninger over hele landet. Vi har et bredt spekter av frivillige aktiviteter, fra trygghetstreff med fokus på brannsikkerhet til lavterskel turer og måltidsfellesskap for eldre. Vi er også en stor nasjonal beredskapsorganisasjon med 5500 beredskapsfrivillige.

Sanitetskvinnene takker for muligheten til å gi innspill på regjeringas forslag til ny forskrift momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Som en stor frivillig aktør med et bredt spekter av aktiviteter, er momskompensasjonsordningen svært viktig for å sikre økonomi til å opprettholde aktivitetsnivået vårt. Under følger våre innspill til forslaget.

Regelstyrt momskompensasjonsordning

I Arbeiderpartiets program tar partiet tydelig standpunkt for en regelstyrt momskompensasjon: "Arbeiderpartiet vil sørge for full og regelstyrt momskompensasjon på varer og tjenester for frivillige organisasjoner". Det er et viktig punkt, som vi har forventninger om at regjeringen ønsker å levere på. Vi spilte også inn ønsket om regelstyring i forrige høringsrunde. Derfor er det skuffende å se at regelstyring ikke er inne i den nye forskriften.

Regelstyring er nødvendig for å sikre forutsigbarhet for at vi som frivillig organisasjon faktisk får kompensert de reelle momsutgiftene vi har.

Når utbetalingene til momskompensasjon har økt, så skyldes det økt aktivitet i frivillig sektor. Sanitetskvinnene opplever medlemsvekst og vekst i frivillige. En av aktivitetene våre som øker mest er omsorgsberedskap og vi opplever at det er stort behov for våre frivillige, både når kriser oppstår og i det forebyggende arbeidet. At aktiviteten øker er positivt, og det avlastet det offentlige. Selv om regelstyring kan gi en økning i utbetaling, vil dette gi økonomisk gevinst for samfunnet og være i tråd med ønsket om en stor og aktiv frivillig sektor. Dessuten vil det være slik at dersom søknadsbeløpet øker, så vil også de frivillige organisasjonenes innbetaling av moms til staten øke. Ved å ikke regelstyre ordningen skyver regjeringen i praksis hele usikkerheten over på de frivillige organisasjonene. Som frivillig organisasjon opplever vi allerede mye usikkerhet rundt økonomien, da mye av vår aktivitet er tilskuddsbasert. Myndighetene er langt bedre rustet til å håndtere en slik usikkerhet enn det de frivillige organisasjonene er.

Behov for utbetaling gjennom året

Som frivillig organisasjon er ikke vårt mål med driften økonomisk overskudd. Vi justerer vår aktivitet etter organisasjonens økonomi og har få stabile kilder til frie midler. Momskompensasjonen utgjør en viktig andel av våre frie midler. Det at kompensasjonen kun utbetales i desember svekker likviditeten gjennom året. En ordning med løpende utbetalinger, eller som en start, kvartalvise utbetalinger, vil styrke vår likviditet og gjøre det lettere å drive og planlegge aktivitet. Vi savner at forskriften adresserer dette.

Samspeillet med det offentlige

Sanitetskvinnene er glade for at formuleringen om å komme det offentlige til gode er tatt ut av forskriften. Vi mener imidlertid at formuleringen i §7 bokstav h vil by på mange av de samme gråsoneutfordringene som vi opplevde i forrige forskrift. Det offentlige har mange lovpålagte oppgaver som er mer eller mindre detaljerte. Sanitetskvinnene har tradisjonelt samarbeidet tett med det offentlige eller opprettet tilbud som supplerer det offentlige og tetter huller i offentlig velferd. For mange av våre aktiviteter vil det være en overlapp mellom hva som er formålet med vår aktivitet og hva det offentlige er pålagt å tilby. Vi opplever også at kommunene er presset på økonomi og ressurser og at våre aktiviteter kan gi et bedre, supplerende eller mer tilgjengelig tilbud enn hva kommunene klarer å tilby, selv om oppgaven kanskje er offentlig pålagt i utgangspunktet. Et slik eksempel er vår aktivitet “Kanskje kommer kongen” som er et måltidsfellesskap for eldre, eller “Ressursvenn” som er en støtte for voldsutsatte som har brutt ut av et voldelig forhold. Sanitetskvinnene mener det er feil at vi skal straffes for å tilby slike aktiviteter, og kan heller ikke se at det er hensikten med avgrensningen.

I høringsnotatet skriver departementet at de *“vil understreke at virksomhet som etter en konkret vurdering må anses som et supplement eller tillegg til den virksomheten som det offentlige er pålagt å utføre eller tilby ved lov kan omfattes av merverdiavgiftskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner.”* Det er imidlertid vår erfaring at ikke skjer i praksis. Vi får hvert år avslag på søknad om momskompensasjon for mye av vår aktivitet på beredskapsfeltet. Våre omsorgsberedskapsgrupper bedriver både forebyggende og akutt beredskap, mye av dette er pålagt kommunene, men i praksis er vårt arbeid supplerende. Vi arrangerer for eksempel trygghetstreff om brannsikkerhet for eldre, i samarbeid med lokalt brannvesen. Slik treffer vi hjemmeboende eldre på en effektiv måte, og bidrar til et forebyggende arbeid som lokalt brannvesen ikke alltid har kapasitet til å prioritere. Selv om dette er en offentlig oppgave, kommer initiativet fra oss og det drives av våre frivillige.

Sanitetskvinnene ber derfor om at formuleringen “virksomhet som det offentlige er pålagt i lov” ikke skal tas inn i forskriften. Aktivitet som en frivillig organisasjon selv velger å utføre eller tilby, fordi det er i tråd med vårt formål, bør som hovedregel ikke

avgrenses. Dette bør gjelde selv om aktiviteten kan sies å være “sammenfallende eller overlappende” med virksomhet som det offentlige har et lovpålagt ansvar for.

Vi er enig i at det offentlige ikke skal overlate sitt ansvar til frivilligheten og at det bør være insitamenter for det offentlige til å løse sine oppgaver selv, og fullfinansiere disse. Men vi mener dette bør løses ved å tydelig definere at momskompensasjon bortfaller først når det frivillige utfører en lovpålagt offentlig oppgave på vegne av det offentlige, og denne er fullfinansiert. Således mener vi at intensjonen ivaretas i §7 bokstav i, men kun dersom denne presiseres til å gjelde virksomhet knyttet til tjenestekjøp etter anskaffelsesregelverket og andre tjenestetilbud utført på oppdrag fra det offentlige *i den utstrekning tjenestekjøpet eller oppdraget gjelder virksomhet det offentlige er pålagt i lov.*

Tilskuddsordningen for samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

Etter forskriften § 3 mottar beredskapsorganisasjonene Røde Kors, Redningsselskapet og Norsk Folkehjelp automatisk tilskudd uten forutgående søknad etter fastsatt prosentandel av overskuddet fra Norsk Tippings pengespill som årlig skal fordeles til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner etter pengespilloven § 12 første ledd nr. 5.

Denne direktetildelingen sikret disse tre, nasjonale, frivillige beredskapsorganisasjonene i fjor 566 millioner kroner fra Norsk Tippings overskudd, som et direkte tilskudd uten søknad. Sanitetskvinnene er også en av landets store, nasjonale beredskapsorganisasjoner med mer enn 5500 beredskapsfrivillige og omsorgsberedskapsgrupper som samarbeider med mer enn 160 kommuner. Våre frivillige stiller opp under kriser, åpner sine sanitetshus for hjelpepersonell eller de som trenger overnatting og vi driver forebyggende beredskapsarbeid som opplæring i brannsikkerhet for eldre. Omsorg, forpleining og sanitet er også en essensiell del av beredskapen. Likevel er vi den eneste nasjonale beredskapsorganisasjonen som ikke mottar direkte tilskudd fra Norsk Tippings overskudd.

Departementet foreslår her ingen endringer i §3 i tilskuddsordningen for samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Vi ber om at det gjøres en vurdering om å utvide paragrafen til å gjelde alle nasjonale, frivillige beredskapsorganisasjoner.

Vennlig hilsen

May Britt Buhaug

May Britt Buhaug, konstituert generalsekretær
Norske Kvinners Sanitetsforening